

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма
«Німецька мова і література, англійська мова»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація
035.043 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька

Галузь знань
03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Зарубіжна література (Романтизм. Реалізм)
Викладач (-і)	к.ф.н., доц. Ткачук Тамара Олексіївна,
Контактний телефон викладача	+38 (0342) 59-61-44
Е-mail викладача	tamara.tkachuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться щовівторка і щочетверга з 15.00 до 17.00. Також консультації можливі в день проведення лекцій чи практичних занять. Консультації можуть проводитися через онлайн ресурси.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальний курс «Зарубіжна література (Романтизм. Реалізм)» спрямований на опанування студентами знань про основні тенденції та процеси у зарубіжній літературі кінця XVIII – XIX століть, на вивчення творчості письменників періоду романтизму та реалізму. Важливим завданням курсу є долучення молоді до культурної скарбниці людства, до загальнолюдських цінностей, збагачення їхнього духовного світу знаннями із зарубіжної літератури, формування естетичних смаків, високої загальної та читацької культури. Невід’ємною складовою курсу є поглиблення знань з історії та теорії літератури, а також компаративістики.</p> <p>Методи навчання: інтерактивна лекція, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота.</p> <p>Методи контролю: індивідуальне опитування, тестування, письмова робота, творче завдання.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою курсу</u> є формування у здобувачів вищої освіти здатності здійснювати літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів; підвищення літературної компетенції і загальної філологічної культури майбутніх фахівців; стимулювання студентів до наукових досліджень у галузі літературознавства. Зазначений курс спрямовано на розвиток здатності студентів самостійно набувати та удосконалювати знання та вміння через пошук, читання художніх творів, літературознавчий аналіз, типологію художніх творів світової літератури XIX століття для подальшого використання у практичній діяльності. Курс також скерований на ознайомлення студентів із особливостями літературних епох романтизму та реалізму, інформування про новаторство, основні тенденції їх розвитку в Європейських країнах та США; на розвиток естетичних смаків та на формування високої читацької культури здобувачів вищої освіти; на здійснення поглибленого літературознавчого аналізу творів світової літератури кінця XVIII – XIX ст. Під час викладання курсу враховувати специфіку фахової підготовки здобувачів вищої освіти факультету іноземних мов, розширити їхню літературну освіту, поглибити розуміння художнього слова, звернути особливу увагу на компаративний аспект викладання літератури та міждисциплінарні зв'язки, на самостійне опрацювання студентами історико-літературного матеріалу.</p> <p><u>Завдання.</u> Сприяти формуванню у здобувачів літературної освіти, навичок самостійної роботи, здатності аналізувати складні літературні явища, досліджувати творчу лабораторію письменника, випрацювати науковий і методичний підходи у вивченні художньої структури творів різних жанрово-видових форм для використання у</p>	

практичній роботі, а також для застосування у наукових дослідженнях в галузі літературознавства й компаративістики.

4. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями з літературознавства.

ЗК10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

5. Програмні результати навчання

РН2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

РН3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

РН4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

РН7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

РН13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

РН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

РН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20

семінарські заняття/практичні/лабораторні	10			
самостійна робота	60			
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова	
3	035 Філологія	2	О	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість годин		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Романтизм як літературний напрям і рух. Основні риси романтизму. Соціально-історичний ґрунт його розвитку, філософські основи. Романтизм і класицизм. Течії в літературі романтизму. Головні художні відкриття письменників-романтиків.		2	1	10
Тема 2. Німецький романтизм. Творчість Е. Т. А. Гофмана. Характерні риси німецького романтизму. Основні школи німецького романтизму. Спільні й відмінні ідеї. Гротескно-фантастичний романтизм у творчості Е. Т. А. Гофмана (1776–1822). Основні етапи творчості письменника. Творчий метод літератора. Художні особливості повісті-казки «Малюк Цахес на прізвисько Циннобер».		2	1	10
Тема 3. Естетичні основи Англійського романтизму. Творчість Дж. Байрона. Творчість поетів-лейкістів: В. Вордсворта, С. Кольриджа, Р. Сауті. Тенденції англійського романтизму. Вальтер Скотт – зачинатель жанру історичного роману. Естетичні погляди Дж. Байрона. Художні особливості, тематика і проблематика творів письменника. Ліро-епічна поема «Паломництво Чайльда-Гарольда». Романтичний характер «Східних поем». Байронізм у європейському письменстві, «байронічний герой». Українська тематика у творчості Байрона. Художньо-композиційні особливості поеми «Мазепа».		2	1	5
Тема 4. Особливості французького романтизму. Творчість В. Гюго. Творчість письменників-зачинателів романтизму у Франції. Життєвий і творчий шлях В. Гюго. Роман В. Гюго «Собор Паризької богоматері» як романтичний твір, історія створення роману, історична дійсність у романі.		2	1	5
Тема 5. Національні особливості польського романтизму. Творчість А. Міцкевича. Історичні передумови виникнення польського романтизму. Жанри польського романтизму. Життєвий і творчий шлях А. Міцкевича. Створення романтичного автопортрета у збірці «Кримські сонети». Образи природи Криму. Фольклорна основа балад «Світязь», «Світязянка», «Рибка». Поеми		2		5

А. Міцкевича «Гражина», «Конрад Валенрод», «Дзяди». «Українська школа» в польській літературі.			
Тема 6. Американський романтизм. Творчість Е.А. По. Національні особливості та специфіка американського романтизму. Періодизація. Соціально-критична проблематика у романтичному зображенні дійсності першого покоління американських романтиків (В. Ірвінг, Ф. Купер). Тема фронтиру та фронтірсьмена. аболіціонізм в американському романтизмі Г. Лонгфелло, Г. Бічер-Стоу). Трансценденталізм Ралфа Емерсона та Генрі Торо. Трагічне світосприйняття та американський індивідуалізм у творах пізніх романтиків Г. Мелвілла та Н. Готорна. Е. А. По – американський поет, новеліст, критик, Засновник детективного жанру у світовій літературі.	2		10
Тема 7. Реалізм як літературний напрям у літературі і мистецтві ХІХ століття. Основні риси реалізму. Філософсько-естетичні основи реалізму. Головні художні відкриття письменників-реалістів. Життєвий і творчий шлях П. Меріме. П. Меріме як засновник психологічної реалістичної новели. Художньо-композиційні особливості новел «Матео Фальконе», «Таманго», «Етруська ваза» та ін., повісті «Кармен». Образ України у творчості письменника (есе «Богдан Хмельницький», нарис «Українські козаки та їх останні гетьмани»).	2	2	5
Тема 8. Французький реалізм. Творчість Оноре де Бальзака. Розвиток французького реалістичного роману ХІХ ст. Життєвий і творчий шлях О. де Бальзака. «Людська комедія» як відображення широкої панорами суспільства ХІХ століття. Жанрова своєрідність, ідейно-тематичний задум, композиція «Людської комедії». Соціально-психологічний роман «Батько Горіо». Втілення принципів історизму, соціального детермінізму, психологічного аналізу та типізації у романі. Своєрідність художньої манери письменника. Україна в житті письменника.	2	2	5
Тема 9. Творчість Фредерика Стендаля. Життєвий і творчий шлях Ф. Стендаля. Трактат «Расін і Шекспір» як маніфест французького реалізму. Втілення принципів історизму, соціального детермінізму, психологічного аналізу та типізації у романі Ф. Стендаля «Червоне і чорне». Особливості художнього стилю письменника	2		5
Тема 10. Своєрідність англійського реалізму ХІХ ст. Життєвий і творчий шлях Ч. Діккенса. Історія написання роману «Домбі і син». Особливості тематики і проблематики роману «Домбі і син». Дитячі образи. Урбанізм письменника. Ідейно-естетичний зміст «Різдвяної пісні у прозі» Ч. Діккенса. Поєднання рис романтизму, реалізму та просвітництва у повісті. Творчий метод Ч. Діккенса.	2	2	
ЗАГАЛОМ:	20	10	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальні 100 балів включають: 50 балів за практичні, семінарські заняття, 10 балів за контрольну роботу, 40 балів за самостійну роботу.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, контрольну роботу, самостійну роботу. (максимум 100 балів, мінімум 50 балів). Здобувач, який не набрав 50 балів, користується повторним правом отримати допуск до складання заліку за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачено письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює 25 питань з відповідних тем (максимальна кількість балів – 40).</p> <p>Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.</p>
Практичні заняття	<p>Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не</p>

	орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять. Залік виставляється на основі отриманих упродовж семестру балів. Максимум 100 балів, мінімум – 50.</p> <p>При виставленні (максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (50 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (40 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної та контрольної роботи студента (10 балів), що контролюється упродовж тижня контролю самостійної роботи (КСР).</p>
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.

8. Політика навчальної дисципліни

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента/студентки на лекційних та практичних заняттях, активність під час практичних занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття.

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на

початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemu, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Словники:

1. Літературознавча енциклопедія: У 2-т. / [автор-укладач Ковалів Ю. І.]. К.: Видавничий центр „Академія”, 2007. https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_1/
https://chtyvo.org.ua/authors/Kovaliv_Yurii/Literaturoznavcha_entsyklopediia_U_dvokh_tomakh_T_2/
2. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. К.: ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
3. Новий довідник: Українська мова та література. К.: ТОВ «КАЗКА», 2005. 864 с.
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [кер. проекту А. Волков]. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
5. Шалагінов Б. Б. Романтичний словник: До історії понять і термінів раннього німецького романтизму. К.: НАУКМА, 2010. <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/16808?show=full>

Підручники і методичні посібники:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури. К.: Либідь, 2001. С. 370–378. https://chtyvo.org.ua/authors/Halych_Oleksandr/Teoriia_literatury_vyd_2005/
2. Гром'як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця XIX століття) / [посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів]. Тернопіль: Підручники і посібники, 1999. 224 с.
3. Гром'як Р. Літературна рецепція в компаративістичних студіях // Літературознавча компаративістика. Навч. посібник / [упоряд. Р. Гром'як, І. Папуша]. Тернопіль: Ред.-вид. відділ ТДПУ, 2002. С. 250–256

4. Давиденко Г. Чайка О. Історія зарубіжної літератури XIX – поч. XX століття: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 400 с. <https://d-learn.pnu.edu.ua/data/courses/69af496d322ac143362de10f6b7132910dde8384/resource/33346/6cb4d881d3dccc2896d183653efe5ab5c4.pdf>
5. Наливайко Д. Шахова К. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2001. 416 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Nalyvaiko_Dmytro_Serhiiovych/Zarubizhna_literatura_KhIK_h_storichchia_Doba_romantyzmu/
6. Ніколенко О. М. Зарубіжна література XIX ст. / О. М. Ніколенко. Київ: Видавничий центр "Академія", 1999. 360 с.
7. Ткачук Т.О. Зарубіжна література XIX століття. Романтизм. Методичні рекомендації до практичних занять. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2023. 60 с. <https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/resource/view/33112>
8. Стецько Я. Т. Французька та українська поезія першої половини XX століття. Семантико-стилістична типізація: монографія. Ужгород : Гражда, 2013. 228 с.
9. Ушневич С. Літературна казка Німеччини та Австрії: посібник / Соломія Ушневич, О. Деркачова. Брустурів : Дискурсус, 2013. 216 с.

Викладачка _____ кандидатка філологічних наук, доцентка Тамара Ткачук